

Vrijdag 5 oktober 1917 – ochtendeditie

Geen berichten over België.

Vrijdag 5 oktober 1917 – avondeditie

Mata Hari.

Volgens de Kölnische Zeitung verneemt de Secolo uit Parijs, dat Mata Hari daar op 1 oktober is terechtgesteld.

Berlijn, 5 oktober. Officieel: Legergroep Rupprecht: Een dag van een zeldzaam zware slag ligt achter de leiders van de troepen van het vierde leger, wij zijn hem te boven gekomen. Van de vroege ochtend tot in de nacht duurde de worsteling, die door herhaalde Engelse aanvallen uit de streek ten noordwesten van Langemark tot ten zuiden van de weg Menen-leper (15 km) steeds opnieuw ontketend werd.

Onafgebroken waren de artilleriemassa's doende, met de uiterste inspanning van manschappen en geschut, in het terrein waarop de verbitterd heen en weer golvende gevechten van de infanterie zich afspeelden.

De brandpunten van de slag waren Poelkapelle, verschillende boerderijen, 3 km ten westen van Passendale, de kruispunten van de wegen ten oosten en ten zuidoosten van Zonnebeke, stukken bos ten westen van Beselare en het dorp Geluveld.

Over deze linie heen kon de vijand weliswaar tijdelijk oprukken, maar zich onder het geweld van onze tegenaanvallen niet handhaven, ofschoon hij tot in de late avond voortdurend verse strijdkrachten in het vuur voerde.

De winst van de Engelsen bepaalde zich dus tot de 1 tot 1,5 km diepe strook van Poelkapelle af over de oostelijke uitlopers van Zonnebeke en langs de van daar naar Beselare voerende weg. Dit laatste dorp is evenals het warm omstreden dorp Geluvelde in ons bezit.

De verliezen aan doden en gewonden van de Engelse divisies, waarvan er alleen bij de aanval 's ochtends tenminste elf aan het slagfront in het vuur gestuurd werden, zijn volgens eensluitende berichten zeer hoog.

De goede samenwerking tussen al onze wapens bracht ook deze geweldige stoot van de Engelsen tot instorting voor het doel, dat ditmaal niet, zoals beweerd wordt, beperkt, maar ongetwijfeld vrij ver gesteld was.

De heldenmoed van de Duitse troepen in Vlaanderen wordt door niets overtroffen.

Londen, 4 oktober. Onze aanval van vanochtend werd ingezet over een front van 8 mijl breed, van de Tower Hamlets tot de spoorweg leper-Staden, ten noorden van Langemark, en is volkomen geslaagd geweest. Alle gestelde oogmerken zijn bereikt. Stellingen van groot gewicht zijn veroverd en ruim 3000 gevangenen zijn reeds in de verzamelplaatsen aangekomen. We zijn thans in het bezit van de voornaamste heuvelrug tot op 1000 yards ten noorden van Broodseinde.

Het weer, dat gedurende onze voorbereiding voor de aanval zich liet aanzien, of het goed zou blijven, werd gisteren minder vast. De wind werd heviger en in de afgelopen nacht en tijdens de gehele slag heeft het hard, soms stormachtig, uit het westen gewaaid, terwijl er zware regenvlagen vielen.

Deze slechte omstandigheid verhoogde de moeilijkheid van de opmars en het werk van de vliegers. Desniettemin volbrachten onze luchtstrijdkrachten werk van waarde en verstrekten zij nuttige inlichtingen van tijd tot tijd, zowel omtrent de stellingen van onze eigen troepen, als de verzamelplaatsen van de vijand voor de tegenaanval.

Op alle punten werden dadelijk snelle vorderingen gemaakt. Ten zuiden van de weg naar Menen, waar slechts een kleine opmars in ons voornemen lag, werd het doel reeds vroeg bereikt. Ten noorden van de weg namen Engelse bataljons het gehucht en het kasteel van Polderhoek, waar een hevige strijd plaats had; de vijand werd verdreven uit tal van hoeven en kleine bossen ten zuiden en ten oosten van het Polygoonbos.

De Australische troepen veroverden Molenaarshoek en zuiverden de huizen aan de weg Zonnebeke-Broodseinde.

De troepen van Nieuw-Zeeland veroverden Gravenstafel, en aan hun linkerzijde trokken Engelse divisies de linie van onze vooruitgang door en bereikten de buitenwijken van Poelkapelle.

Kort na het openen van de aanval waren onze eerste doelen over het gehele aanvalsfront bereikt.

Onze opmars naar de eindpunten werd uitgevoerd in overeenstemming met het ontworpen plan en werd met evenveel succes bekroond.

De Engelse troepen namen de dorpen Reutel en Noordenhoek, en verzekerden zich van het hooggelegen terrein, dat Beselare beheerst. Australische regimenten veroverden Broodseinde en richtten zich stevig in op de heuvelkam, die op vijf mijl ten oosten van Ieper loopt en die een vrij uitzicht geeft in oostelijke richting.

Op de linkervleugel van onze aanval veroverden Engelse troepen het grootste deel van het dorp Poelkapelle, en maakten zich meester van hun beoogde linie ten oosten van de kerk van Poelkapelle.

Alle oogmerken waren bereikt voor de middag.

Uit verklaringen van gevangenen, welke bevestigd zijn door de identificatie van de Duitse eenheden en door het aantal van de gedode Duitsers blijkt, dat onze aanval enkele minuten voorafging aan een voorgenomen aanval van vijf Duitse divisies tegen ons front van het Polygoonbos tot Zonnebeke. Ons versperringsvuur daalde op de vijandelijke troepen neer, terwijl ze zich verzamelden en de aanval vond in het geheel niet plaats.

De vijandelijke infanterie, voor zover zij ontsnapte aan het vuur van onze infanterie, werd overweldigd door de opmars van onze infanterie. Tengevolge van de verliezen, door de vijand geleden in de streek, waar hij zijn aanval voorgenomen had, zijn nog slechts weinig tegenaanvallen in de vroege namiddag beproefd ten oosten van Gravenstafel, ze werden door ons vuur gebroken, voor zij onze stellingen bereikt hadden.

Een andere tegenaanval ten noordoosten van Langemark leidde tot een hevig gevecht, maar was niet in staat onze troepen uit de door hen veroverde stellingen te drijven.

Later in de namiddag werden door de vijand nog drie vruchteloze tegenaanvallen ondernomen ten zuidoosten van het Polygoonbos.

De vijandelijke verliezen waren gedurende de hele strijd buitengewoon zwaar, en werden grotelijks vermeerderd door het ongewone aantal Duitse troepen, dat bij het begin van de aanval aan het gevechtsfront aanwezig was.

Onze verliezen waren gering. Behalve de gevangenen vielen ons ook enige kanonnen en veel ander materiaal in handen.

Londen, 4 oktober. Generaal Maurice, de leider van de militaire operaties, heeft heden in een interview met Reuter verklaard, dat hij zoeven per telefoon had vernomen, dat maarschalk Haig het gehele doel, dat voor de aanval van heden gesteld was, bereikt heeft.

Hij toonde op een kaart de dubbele linie van doelen aan, welke punten alle bereikt zijn. Hieronder is begrepen een zeer belangrijk gedeelte van de heuvelrug van Menen.

Bij Ieper strekken de vorderingen zich heden over een front van 16.000 yards breed, en bereiken een maximumdiepte van 2500 yards.

Maurice zegde verder: In de negen maanden, die de 30^e september eindigden hebben wij 51.435 gevangenen gemaakt en 332 zware en veldkanonnen genomen. In diezelfde periode hebben wij 15.065 man aan gevangenen verloren. Kanonnen hebben wij in het geheel niet verloren.

Londen, 5 oktober. Officieel. In de nacht van 4 tot 5 dezer werd de actie in de lucht bijna onmogelijk gemaakt door laagdrijvende wolken en sterke westenwind.

Niettegenstaande deze omstandigheden werd enig artilleriewerk verricht en poogden vier van onze vliegtuigen bommen te gooien op vliegkampen van de vijand. Een van deze machines bereikte en bombardeerde zijn doel; het slaagde erin, daar bommen te werpen. Twee andere vliegtuigen wierpen hun bommen op doelen achter het vijandelijke front.

Van vijandelijke vliegtuigen werd weinig gemerkt. Een Duits vliegtuig werd met averij aan de stuurinrichting naar beneden gedreven; één van onze toestellen wordt vermist.

Uit latere berichten is gebleken, dat op 2 oktober nog een zevende vijandelijk vliegtuig naar beneden is gedreven, behalve de reeds vermelde zes.

De luchtaanvallen op Duitse steden.

Berlijn, 5 oktober. De luchtaanvallen op open steden in West-Duitsland hebben wel geen militaire schade aangericht, doch bewijzen opnieuw hoe nodig het voor Duitsland was de uitgangspunten van vijandelijke vliegers zoveel mogelijk terug te dringen. Indien de ententevliegers thans over de Maaslinie of over België als uitgangspunt beschikten, dan zou niet alleen het westen van Duitsland, doch ook het hart van het land aan hun aanvallen bloot staan.

Hoezeer ook de vijand overtuigd is van de noodzakelijkheid van een dichtbij gelegen uitgangspunt bewijst een opstel in de Daily News van 26 september. Het blad schrijft over een luchtaanval op Londen van 21 september: Wat de vergeldingsmaatregelen, die men nu eist, betreft, niets rechtvaardigt de mening, dat die zullen slagen, en evenmin kan men argumenten aanvoeren voor een voorstel, dat elk redelijk denkend mens met afschuw van de hand zal wijzen. Londen zal er zich in moeten schikken, dat er op het ogenblik nog geen onfeilbaar middel tegen luchtaanvallen bestaat. De enige mogelijkheid om er ons tegen te vrijwaren is de verovering van de Belgische kust. Om dezelfde redenen, waarom Engeland meent de Vlaamse kust in handen te moeten krijgen, is het voor Duitsland een gebiedende eis van zelfverdediging, dat België voortaan niet in

politieke of militaire zin afhankelijk wordt van een ententemogelijkheid.

De oorlogstoestand.

De nieuwe slag, die de Engelsen in Vlaanderen hebben geslagen vertoont op vele punten overeenkomst met de vorige.

Ten eerste was het, evenals de vorige keren, donderdag. Men was inderdaad zeggen, dat generaal Haig de laatste weken iedere donderdag een nieuwe stoot heeft ondernomen. De voorbereidingen duren telkens precies een week.

Dan werd de aanval, ook al zoals de vorige keren, voorafgegaan door partiële aanvallen van Duitse zijde, vermoedelijk dienend om de voorbereiding van de Britten in de war te sturen.

In de derde plaats is ook het resultaat van de aanval normaal: te weten, dat de Engelsen nieuwe vooruitgang hebben gemaakt. Dat de laatste omstandigheid normaal is, karakteriseert de ontwikkeling van de slag. Telkens gaan de Engelsen wat vooruit. Als er dan telkens verzekerd wordt, dat de betrekkelijke kleine vooruitgang, die iedere keer weer wordt verkregen, juist beantwoordt aan het beoogde doel, geloven wij, dat men erbij moet denken: niet het oogmerk van de hele voorwaartse beweging, maar het oogmerk dat voor een bepaald ogenblik en voor een bepaald punt was gesteld.

Met het voortgaan van de tijd begint er iets indrukwekkends te komen in de regelmatigheid, waarmee Haig week in, week uit, met een nieuwe stoot weer voorwaarts komt. Als men iedere vooruitgang op zichzelf beschouwt, is hij gering. Maar zoals wij meermaals hebben betoogd, de beoordeling van zulk een stoot hangt af van hetgeen men van de toekomst verwacht. Iedere nieuwe stoot nu verhoogt de betekenis van de voorgaande stoten, die daardoor

blijken, niet te zijn geweest een definitief geringe winst, maar schakels uit een lange keten.

Reuters correspondent, die het officiële bericht herkauwt, voegt daar alleen aan toe, dat het resultaat van gisteren als een van de grootste overwinningen sedert de slag aan de Marne wordt beschouwd. Om nu een vooruitgang van een tot anderhalve kilometer zo te betitelen schijnt ons minder gelukkig. Maar als men zegt, dat door de stoot van gisteren, in verband met de, in alle voorafgaande gevechten reeds behaalde vooruitgang, op de duur een overwinning kan worden voorbereid, waarvan de betekenis met die aan de Marne kan worden vergeleken, dan zal men wel niet ver van de waarheid af zijn. Want wie gelooft, dat het doel van het offensief in Vlaanderen de verovering van de kerk van het dorp Poelkapelle en dergelijke objecten is? Neen, door de opmars naar die kerk, als schakel in een hele reeks achtereenvolgende stoten wordt een situatie voorbereid, waardoor het bereiken van het grote doel wordt voorbereid. Dat doel is allereerst: de Duitse IJzerlinie in de flank te vatten en als vervolg daarop de Duitsers van de kust van Vlaanderen te verdrijven, met alle consequenties, die zulk een gebeurtenis verder zou hebben. Het komt ons voor, dat alles wat we thans in Vlaanderen beleven, slechts dient als voorbereiding, slechts dient om de situatie successievelijk zo te wijzigen, dat zij kans geeft om door een aanval, een werkelijk grote aanval met een verreikend doel, het boven geschetste oogmerk te bereiken. Het is zeer wel mogelijk, dat de Duitsers deze gevolgen zullen weten te verijdelen, maar de voorbereiding vordert toch onmiskenbaar goed.

Reuters bijzondere correspondent aan het westelijk front seinde op 4 dezer:

De vierde oktober zal in de jaarboeken van ons leger aangetekend worden als een van de roemrijkste dagen. De slag in Vlaanderen,

heden begonnen, wordt als een van de grootste overwinningen sedert de slag aan de Marne beschouwd. De strijd, die op de heuvels van Menen heeft gewoed, is voor onze wapenen schitterend geslaagd. De Duitsers zijn uiteen gedreven en geschokt en de gevangenen stromen bij honderden binnen.

De gehele ochtend komen zij in grote en kleine colonnes binnen onze linies en terwijl het velen van hen is aan te zien, dat zij in het geheel niet gevochten hebben is een groot deel van hen gewond. De officieren zijn allen zeer terneergeslagen en zijn het er over eens, dat het een noodlottige dag voor de Duitsers is geweest.

Een factor, die grotelijks tot ons succes heeft bijgedragen, is de omstandigheid, dat wij de Duitsers voor waren, die een grote aanval hadden beraamd, om de heuvelrug bij Zonnebeke te heroveren. Niet minder dan vijf divisies stonden gereed voor deze operatie en naar beweerd wordt, was hun aanval om zeven uur bevolen.

Onze aanval kwam een uur vroeger los en hierdoor was de vijand van streek gebracht. Het vreselijk gordijnvuur, dat onze kanonnen over de opeengehoopte massa's van de Duitse aanvalsdiveisie uitbraakten en de slachting, die het onder hen aanrichtte, wordt beschreven als het verschrikkelijkste uit de gehele oorlog. Tegen dit vuur was niets bestand en toen onze stormgolven aanrolden, gingen de Duitsers op vele plaatsen aan de haal.

De onweerstaanbare kakigolven stormden de heuvelrug van Broodseinde op en deze overheersende hoogte, waaraan bittere herinneringen verbonden zijn, was weer in onze handen. De Duitse artillerie deed haar best, om de ramp te keren, maar de stofregen, die tot binnen een paar honderd meter alles onzichtbaar maakte, bemoeilijkte haar evenzeer als onze artillerie.

De infanterie is ditmaal meer in actie geweest dan in enige vorige slag, sedert het Engelse leger het offensief met het geweer en het machinegeweer als voornaamste wapens heeft ingezet.

Het ene dorp na het andere viel ons in handen. Tegen de middag waren wij tot ongeveer 1,5 mijl diepte doorgedrongen.

Guynemer.

Het is onze lezers bekend, dat de stoutmoedige, jonge Franse vlieger, kapitein Guynemer, de 11^e september in een tweegevecht in de lucht gesneuveld is en ten oosten van Langemark in de Duitse linies is neergekomen.

De Duitse vlieger, die de gevaarlijkste vijand van de Duitsers in de lucht heeft neergelegd, is luitenant Wisseman, uit Elberfeld. Wisseman is inmiddels zelf ook gesneuveld. Hij heeft over zijn tweegevecht met Guynemer in twee brieven aan zijn ouders het volgende medegedeeld:

“... 15 september, 1917. De 11^e heb ik mijn vijfde tegenstander neergeschoten. Het was heel aardig; ik vloog alleen aan het front en deed alsof ik een volkomen ongevaarlijke voorbijganger was. Mijn tegenstander liep er ook in, hij verliet zijn eskader en viel mij van boven aan. Eerst liet ik hem kalm dichterbij komen, maar toen hij mij op schootsafstand genaderd was, maakte ik een scherpe bocht, zodat hij mij voorbij vloog zonder te kunnen schieten. Het volgende ogenblik zat ik reeds achter hem aan en schoot hem met betrekkelijk weinig schoten naar beneden. Hij ligt tussen de stellingen bij St.-Juliaan, bij Langemark.

“Ik schreef u reeds, dat ik mijn vijfde tegenstander neergeschoten had. Er is nu vastgesteld, dat de bestuurder, die de beste vlieger van de vijand was, kapitein Guynemer geweest is, die 50 Duitse

vliegtuigen naar beneden heeft geschoten. Mijn stelsel, volgens hetwelk ik vlieg, is dus wel goed gebleken, want zelfs deze vakman heeft mijn vliegtuig niet een keer geraakt, niettegenstaande hij bij het begin van ons gevecht de gunstigste positie innam. Wees dus niet bezorgd, een gevaarlijker tegenstander kan ik nooit ontmoeten.”

Zoals gezegd, is luitenant Wissemann ook reeds gesneuveld.

Nood in België.

Men meldt ons:

Hoezeer de nood nijpt in bezet België kan blijken uit een verslag dat de “Providence”, de bekende maatschappij voor mijn- en metaalnijverheid te Charleroi heeft laten opmaken over de levensvoorwaarden van hen, die in haar dienst zijn. Deze maatschappij heeft van de aanvang van de oorlog tot het midden van dit jaar 2.000.000 F moeten besteden aan bijzondere toelagen en hulpverlening voor haar 2000 bedienden en arbeiders. Haar medicale afdeling heeft zeer uitvoerige verslagen bewaard over de gezondheidstoestand der arbeiders gedurende verscheidene jaren voor de oorlog. Deze verslagen kunnen uitstekend dienen voor het opmaken van vergelijkende statistieken. Uit deze statistieken blijkt nu het volgende:

Het percent van het sterftcijfers onder de mannen gedurende de eerste drie maanden van 1917 – zonder dat er een epidemische ziekte heerst – was 3,5 keer groter dan het gemiddeld percent voor dezelfde periode in de drie vorige jaren. De fysieke weerstandskracht tegen ziekte is gedaald tot 1/3 van de normale weerstandskracht; er stonden drie maal meer mannen ingeschreven op de ziekenlijsten. Het gewicht van al de arbeiders, behalve dat der jongelingen (5 procent) is op verbazende wijze gedaald gedurende het eerste

kwartaal van 1917. Sedert de aanvang van de oorlog hebben 35 procent van de mannen 10 tot 14 pond van hun gewicht verloren.

Dit gebrek aan levenskracht, dat in de laatste tijd nog steeds verergert, wordt in de eerste plaats toegeschreven aan ondervoeding. Tengevolge van de onbepaalde duikbootoorlog, die ook niet steeds de schepen van de C. R. B. spaarde, was er sedert 1 februari een aanzienlijk tekort aan eetwaren van overzee.